

Grécka spoločnosť – prevládajúce nálady a postoje

Radana Monišová

Tyrkysové more, krásne pláže, ikonicky biela architektúra na pobreží či kolíska západnej civilizácie a demokracie. Tieto pozitívne charakteristiky sú azda najčastejšie opomínanými v spojitosti s Gréckom. Helénska republika ležiaca na juhu Európy sa okrem iného pýši aj bohatou históriou, regionálnou rozmanitosťou a špecifickým štýlom života. Každá minca má však aj svoju druhú stranu a tou je v tomto prípade grécke zadlženie či utečenecká kríza. Aj tieto záležitosti sa významne viažu k ponímaniu Grécka v medzinárodnom priestore.

Jedným z hlavných pilierov hospodárstva Grécka je cestovný ruch, ktorý dostatočne vplýva aj na grécku mentalitu a tamojší životný štýl. Za zmienku taktiež stojí, že antické Grécko aj v súčasnosti stále rovnako intenzívne rezonuje v povedomí spoločnosti a dodáva jej patričnú hrdosť. Gréci a Grékyne sú veľmi hrdý a pohostinný národ, ktorý si potrpí na dobré jedlo a každodennú siestu. Obeduje sa tu okolo tretej, večera nie je skôr ako o deviatej večer a počas pracovných dní sa tu chodí spať až po polnoci. Život si užívajú plnými dúškami, no tvrdenie, že celý národ oplýva lenivosťou by rozhodne správnym nebolo. Doprajú si dosť, no cez sezónu (pokiaľ teda pracujú v turizme), ktorá je za obvyklých podmienok od mája do začiatku novembra, sú ochotní pracovať non-stop, s približne 2 dňami voľna za mesiac. Dokonca aj ľudia zamestnaní v iných oblastiach ako cestovný ruch majú často až 6-dňový pracovný týždeň. Po skončení sezóny sa však tamojší život viditeľne spomalí a viaceré lokality sa premenia na „mestá duchov“.

Grécko je rozmanité aj v spoločensko-politických témach a otázkach, určite sa aj v týchto končinách stretneme s istým stupňom polarizácie spoločnosti. Osobitou kategóriou je napríklad európska integrácia. Grécka spoločnosť je v otázke členstva v Európskej únii, podľa môjho názoru, celkom frustrovaná. Dosť signifikantnou a populárnou mienkou je naratív, že EÚ stráca na svojej dôležitosti a prestíži. S týmto naratívom tiež súvisí euroskeptický a sčasti nacionálny názor, že Grécko nepotrebuje byť súčasťou EÚ aby bolo mohlo fungovať a prosperovať. Spomínaná frustrovanosť môže z mojej perspektívy prameniť v hospodárskej kríze a dôsledkoch, ktoré krajina zažíva ešte dnes. Aj napriek podpore gréckej ekonomiky práve z EÚ, Gréci nesúhlasili s viacerými postupmi ich vlády a svoju vôľu prejavili aj počas referenda, ktorým vyjadrili, že chcú opustiť eurozónu. K takémuto niečomu však nedošlo a to ešte viac rozbúrilo tamojšiu spoločnosť. Pro-európskej orientácii veľmi nepomáha ani utečenecká kríza, s ktorou sa Grécko vyrovnáva už viac ako 5 rokov. V zvládaní tejto záťaže sa cítia viac-menej sami a žiadajú spravodlivejšie prerozdelenie azylantov. Z bežných rozhovorov s domácimi Grékmi som však pochopila, že aj v tejto spoločnosti majú veľkú silu dezinformácie, ktoré sú už vlastne akýmsi globálnym trendom. Na vlnu populizmu sa aj v Grécku zviezlo viacero lídrov a hnutí, ktorým to síce nahrало politické body, no tiež spôsobilo veľa škôd v demokratickej spoločnosti.

Štáty Strednej Európy vníma grécka spoločnosť, podľa mojich dojmov a skúseností, predovšetkým ako pevnú súčasť EÚ. Čo sa týka Slovenska osobitne, kultúrne nás zaraďujú medzi slovanské národy – a teda viac na východ. Politicky však toto zaradenie z ich perspektívy identifikovať neviem, skôr som sa stretla s postojom, že sme malá konzervatívna krajina oplývajúca slovanskou kultúrou, podobne ako naši severní susedia.

Utečenecká kríza z gréckej a slovenskej perspektívy

Utečeneckú krízu zažívame v Európe už približne 5 rokov a hoci sme ako SR súčasťou Európskej únie, táto kríza sa nás v porovnaní so štátmi ako je napríklad Grécko, netýka bytostne takmer vôbec, resp. v oveľa menšej miere. Za zmienku stojí aj fakt, že v roku 2015 sme spoločne s ostatnými štátmi formátu V4 odmietli povinné utečenecké kvóty, čím sme síce vyjadrili razantné postavenie v tejto téme, no nemožno povedať, že to by nás od prílevu utečencov najviac „oslobodilo“. Myslím, že v prípade Slovenska to bola práve geografická poloha – a teda aspekt, ktorý robí z už spomínaného Grécka tranzitnú „krajinu prvej línie“ zodpovednú (na základe dublinských pravidiel) za vybavovanie žiadostí o azyl.

Postoje ku utečeneckej kríze z väčšinového slovenského pohľadu a z väčšinového gréckeho pohľadu identické neboli a ani v súčasnosti takými nie sú. Slovenský pohľad na krízu je pasívny a odmietavý. Čo sa však týka gréckeho pohľadu na túto problematiku, za tých 5 rokov vyrovnávania sa so situáciou sa časť populácie priklonila k anti-imigračnému postoj, ktorý bol v počiatkoch krízy oveľa pasívnejší. Dôvodom pre takýto postoj môžu byť udalosti spojené s krízou – Gréci sú pobúrení najmä negatívnymi udalosťami z prostredia utečeneckých táborov ako napr. časté požiare v najväčšom tábore Moria na ostrove Lesbos. K jednému z posledných požiarov sa grécky minister pre migráciu Notis Mitarachi vyjadril, že bol spôsobený žiadateľmi o azyl z dôvodu zavedenia karantény. Nespresnil však, či išlo o úmyselný čin podpaľačstva. Veľký rozruch vyvolávajú aj rôzne videá kolujúce po sociálnych sieťach, ako napríklad pálenie gréckych symbolov utečencami. Na margo tohto treba však dodať, že nie všetky videá sú založené na pravde. Incidenty tohto charakteru sa odohrávajú pomerne často a následne sú reflektované naprieč médiami, čo ešte viac „prilieva olej do ohňa“.

Z prieskumu vykonaného neziskovou organizáciou More in Common v roku 2019, ktorého predmetom bolo zhodnotiť postoje gréckej spoločnosti voči migrácii vyplýva, že 51% respondentov gréckej národnosti si myslí, že „prílev utečencov je pre Grécko zlý, bráni prosperite štátu a vyčerpáva prostriedky, ktoré by mohli byť čerpané Grékmi.“ Z prieskumu však tiež vyplynulo, že väčšina opýtaných si nemyslí, že príchod a integrácia utečencov a imigrantov je hrozbou pre ich národnú identitu. V neposlednom rade, tento projekt bol realizovaný aj v Nemecku, Francúzsku, Taliansku a Holandsku a v porovnaní s týmito krajinami, Grécko prejavilo najsolidárnejšie postoje voči imigrácii.